

פרשת נשא

צִדְקַת תַּעֲשֶׂה לַתּוֹרָה – נְשָׂא

בְּמִדְבָּר, חַג הַשְּׁבִיעִת, נְשָׂא - מה הקשר ביניהם?

לאחר שחגגנו השבוע את חג הַשְּׁבִיעִת, נקרא השבת בפרשת נְשָׂא. שמה של הפרשה אמור ללמד על מהותה, הבאה לידי ביטוי בשורש נ.ש.א, שורש המתגלה לאורך הפרשה במספר צורות. פרשה זו סמוכה בדרך כלל לחג השבועות. בשבת שעברה קראנו בפרשת בְּמִדְבָּר, פרשה הנקראת בדרך כלל לפני חג הַשְּׁבִיעִת. ולימדונו חז"ל שיש מקום לחפש אחר הטעם שבסמיכותן של פרשיות בתורה ולגלות את הקשר הפנימי הסמוי, עליו מצביעה הסמיכות. נשתדל להרחיב ולמצוא טעם גם בסמיכותן על ציר הזמן.

נתייחס תחילה לשמו של חג הַשְּׁבִיעִת כפי שהוא נזכר בתורה, "וְחַג הַשְּׁבִיעִת תַּעֲשֶׂה לָךְ בַּכּוֹרֵי קִצִּיר חֲטִיִּים". לשם זה, המוטה בלשון רבים, שני הסברים עיקריים, המייחסים אותו למקורות שונים. הפירוש המקובל הוא, ששם זה ניתן לו בשל העובדה שהוא חותם את ספירת העומר, לאחר שמנינו שבעה שְׁבִיעִת ממוצאי יום-טוב הראשון של חג הפסח. לפי "אור החיים" הקדוש, שם זה בא לרמוז על צד נוסף של החג. "אור החיים" מייחס את השם שְׁבִיעִת בלשון רבים, לשם העצם שְׁבִיעָה ביחיד. כלומר, שבמתן תורה כמו ניתנו שתי התחייבויות הדדיות בְּשִׁבְעָה, לגבי נצחיות הקשר שבין עם ישראל והקב"ה. עם ישראל התחייב לקב"ה שלא יחליף ולא ימיר אותו באֶל-אֲחֵר, חלילה, ומצד שני, גם הקב"ה נשבע לנו (לעם ישראל), שלא ימיר אותנו באומה אחרת.

חז"ל ממשילים את הקשר שבין הקב"ה ובין עם ישראל, לקשר שבין חתן וכלה. אחד המקורות המפורשים לדימוי זה מופיע במסר "הנרגש" שהקב"ה מעביר לעם ישראל באמצעות הנביא ירמיהו, "הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' יְזַכְּרֵתִי לָךְ חֶסֶד וְעִירִיךָ אֶהְבֵּת כְּלֹלֵתִיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה". כאן נרמז לנו המקום בו מתחיל להתרקם הקשר שבין הקב"ה ועם ישראל, בְּמִדְבָּר, בְּמִדְבָּר סִינַי, על שמו קרויה פרשת בְּמִדְבָּר שכמו מרמזת לנו על האירוע העומד להתרחש. אך לא רק הפרשה רומזת לכך, גם ההפטרה לפרשת בְּמִדְבָּר חותמת בשני פסוקים המדברים בעד עצמם, "וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי לְעֹלָם וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי בְּצִדְקָה וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי בְּאֵמוּנָה וְיַדְעֵתְ אֶת ה', הַבְּטַחָה מְחוֹדֶשֶׁת וּמְשׁוּלֶשֶׁת (חזרה משולשת נותנת משנה תוקף לדברים).

מה טיבה של פעולת הַאֲרֻשִׁין, בלשון המקרא, ולשם מה היא נדרשת? ויש מקום להוסיף ולשאול מה פשר השורש א.ר.ש ממנו נגזרת הפעולה, ומדוע כיום עושים אנו שימוש במילה 'אַרוּסִין' (עם האות ס' במקום האות ש')? בפרשת 'תצא' התורה מצוה שכאשר עם ישראל יוצא למלחמת רשות, עדיין חייבים להכריז בפני המתייצבים על מספר קריטריונים, שכל מי שעומד אפילו באחד מהם, חייבים לשחרר אותו מהגיוס. אחד מהקריטריונים הוא "וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרֵשׁ אִשָּׁה וְלֹא לְקַחָהּ יֵלֵךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ, פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָהּ". מפסוק זה ניתן לראות, שבעבר היה הקשר בין בני הזוג, נבנה בשני מהלכים נפרדים, הבונים קשר על גבי קשר.

המהלך הראשון הוא הַאֲרֻשִׁין, הקרויים גם 'קידושיין', הנעשים כיום באמצעות הטבעת, שהחתן עונד על אצבע הכלה. כל עניינו של תהליך זה הוא הפרשתה של הכלה לטובתו של החתן. מעתה היא איננה עוד בגדר 'פנויה', אלא מופרשת ושמורה בעבור החתן המיועד, ואסורה לאחרים כאשר איש. למעשה, גם לחתן המיועד, הכלה אינה מותרת עדיין. לאחר הַקִּדּוּשִׁין היה החתן לוקח פסק זמן (כשנה בדרך כלל), בו היה דואג לבנות לו בית, ולהקים לעצמו גם תשתית כלכלית שתבטיח את יציבותו, כמו נטיעת כרם או מציאת עיסוק אחר, שיספק למשפחה החדשה פרנסה בכבוד. ומהו עניינו של השורש א.ר.ש במהלך זה? אם נחפש אחר פעולות או שמות עצם הנגזרים משורש זה, נמצא שכולם, למעט אחד, עוסקים בקידושיין. המופע החריג שביניהם, שמשמעותו שונה לכאורה, מופיע בפסוק מתהילים "תִּצְאֹת לְבוֹ נְתַתָּה לֹו וְאֲרֻשֵׁת שְׁפָתָיו בַּל מְנַעַת סֵלָה". ומהי 'אַרְשֵׁת שפתיים'? ביטוי, הגה, הבעת דברים באמצעות השפתיים (הפה).

נסטה לרגע מהנושא ונעסוק באות ש' – ש' שמאלית. אות זו אינה נחשבת שונה מהאות ש' הימנית, כי יש לנו למעשה רק עשרים ושתיים אותיות, ואין בהן הפרדה בין ש' ימנית לשמאלית. צורת הגייתה של ש' שמאלית היא כשל האות ס' (ללא כל שינוי). מדוע אם כן דרושה ש' שמאלית, שהרי ניתן לכאורה, להסתפק באות ס'? אך על דרך הפנימיות, כל ש' שמאלית מרמזת במהותה הייחודית על אפשרות של החלפתה באות ש' או באות ס'. כלומר שמילה המכילה ש' שמאלית, יש בה מעין רמז לדואליות, אפשרות לשתי משמעויות, זו הטמונה באות ש' ו/או זו הטמונה באות ס'. כעת יכולים אנו להבין מדוע קרוי שלב זה בשם אַרְשִׁין, מכיוון שתהליך זה אינו מעשי "ממש". אין כאן עדיין מעבר לחיים משותפים בפועל, אלא התחייבות הצהרתית, אַרְשֵׁת שפתיים "הרי את מקודשת לי...", הצהרה החייבת להיות מלווה גם במעשה מכונן, כמו מתן הטבעת, הנותן תוקף לקידושיין, ארוסה=אסורה. לאמיתו של דבר, ביהדות גם הדיבור נחשב כ"מעשה זוטא", גישה שניתן לראות בדברי חז"ל המתייחסים אל התפילה, "עקימת שפתיו הוי (היא בגדר) מעשה".

המהלך הבא החותם את הקשר, קרוי בלשון חז"ל 'ליקוחין', ובלשונו 'נישואין'. בשלב זה היה החתן 'לוקח' את הכלה מבית אביה ומכניס אותה אל תוך הבית שבנה. בכך היה הקשר עובר לפסים של חיי משפחה משותפים. מסיבות שונות ומוצדקות, אוחדו שני המועדים, ושני המהלכים מתבצעים כיום, בזה אחר זה, ביום החתונה. השם 'נישואין' כמו מייצג תמונה, בה נושא החתן את הכלה על כפיו ומכניס אותה פנימה, הביתה, מבעד לפתח.

שיר השירים הוא הספר המתאר על דרך המשל, את הקשר והאהבה שבין כנסת-ישראל, **הַכְּלָה**, ובין הקב"ה, החתן. בפסוק "צָאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְכָּךְ שְׁלֹמֹה... בְּיוֹם חַתְּנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמֹחַת לְבוֹ", מסביר מדרש רבה "בְּיוֹם חַתְּנָתוֹ זֶה הוּא **סִינִי**, וּבְיוֹם שְׁמֹחַת לְבוֹ זֶה **אֵהָל מוֹעֵד**". כלומר שמעמד הר סיני, בו נתן הקב"ה לעם ישראל את התורה ("טבעת") הוא מעמד ה**קידושין**. ובמעמד זה לא רק הכלה - עם ישראל - נשבעה לשמור אמונים לקב"ה, אלא גם הקב"ה, מרוב אהבתו, נשבע לכנסת-ישראל שלא ייקח "אשה אחרת" (אומה אחרת) על פניה. וטקס זה של השבעות ההדדיות, כה חשוב לציון אצל הקב"ה, עד שהוא דורש מאיתנו שניתן לו את הביטוי הראוי, ונחוג אותו - "וְחָג שְׂבָעֵת תַּעֲשֶׂה לָּךְ".

אך עדיין שלב ה**נישואין** לא בא לידי ביטוי, ואין עדיין גילוי של חיים משותפים. אמנם אצל הקב"ה אין עניין של מידה או גבול, כפי שמבטא בתמיהה שלמה המלך "הֲנָה הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךָ, אָף כִּי תִבְרַת הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי?!". אך עדיין, הקב"ה מבקש לתת ביטוי מעשי לקשר "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם". כאן, ה**כְּלָה** היא הבונה לכאורה, את הבית בעבור החתן, ואת התוצאה של החיבור, אמור כל יהודי להרגיש בתוכו פנימה. ומדוע הכלה בונה רק "לכאורה"? על כך משיב דוד המלך בפנותו אל הקב"ה כמתנצל, בהתייחסו לכל ההכנות שטרם והכין לבניית בית המקדש "כִּי מִמָּדָּה הַכֹּל יִמְדָּדָךְ נִתְּנָה לָּךְ... הִ' אֶלְקֵינוּ כָּל הַקְּמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר הִכְיֵנָנוּ לְבָנוֹת לָּךְ בֵּית לְשֵׁם קְדֹשְׁךָ מִיָּדָּךְ הוּא וְלָּךְ הַכֹּל".

ואימתי בא קשר זה לידי ביטוי? בשבת שאחרי, בפרשתנו, בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי לַחֲנוּכַת הַמִּשְׁכָּן, כפי שמספרת התורה "וַיִּרְא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעָם". תיאור מפורט של חנוכת המזבח, חגיגה של כל שבטי ישראל, שארכה שנים עשר יום, מובאת בפרוטרוט בפרשתנו, פרשת **נשא**, מלשון **נישואין**, הנקראת בדרך כלל אחרי חג השבועות. התורה מפרטת את הקרבנות והמתנות למשכן, שהביאו **נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל** (דומה ל- **נישואי ישראל**). בכל יום נשיא של שבט אחר. ניתן לראות בכך "מתנות **נישואין**", כדי להבטיח שהקשר יהיה מקיף וכולל עד כדי "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", בתוך כל יהודי. רמז נוסף למהות הטקס מובא במדרש רבה על הפסוק הפותח את פרשת ה**נְשִׂאִים**, "וַיְהִי בְּיוֹם **פְּלוֹת** מִשָּׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן...". בשל הניקוד של המילה '**פְּלוֹת**' (כלה ברבים) אומר המדרש "יום הקמת המשכן היו ישראל ה**כְּלָה** הנכנסת לחופה".

נישואין לקב"ה בהעמקה

אם נחלק את המילה **נשא** לשתיים, נש-א, נגלה כי השורש, נושא גם ברמז, את הקשר והחיבור שבין היהודי לבין הקב"ה. המילה **נש**, משמעותה בארמית - איש, ולכן קרוי בן-אדם גם בר-נש. האות א' כפי שהזכרנו לא פעם, מייצגת את האחד, יחיד ומיוחד, אלופו של עולם, הלא הוא הקב"ה. פעולת ה**נשיאה**, משמעותה הגבהה והולכה קדימה. כך ה**נישואין** הם בגדר עליית מדרגה, כאשר שני חלקי נשמה שבים ומתחברים, ושני חצאי האדם שהיו פרודים, הופכים להיות אדם שלם. כך **מצווה** בעצם כל יהודי, **נש-א!** כאשר פותח האדם את עצמו מרצון, ומקיים "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", כאשר הוא הופך את ה-'לי', את האגו הפרטי שלו, למקדש לאלוקות, אז הוא זוכה ל- "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", מ-נש הוא מגביה ועולה למדרגת **נשא**, אלוקות בתוך גוף, חיבור עם ה-א', הקב"ה.

כיצד זוכה היהודי ל**הנישא**, לעלות מבחינה רוחנית ולהיות מקושר יותר לקב"ה? אחת מהדרכים שהקב"ה מזמן לנו (שלא ביוזמתנו), היא הדרך "הניסית". ידוע כי בלשון הקודש יש "אותיות מתחלפות" דהיינו אותיות שהחלפה ביניהן, במקרים רבים, אינה משנה כמעט את המשמעות או שמציגה פן מיוחד נוסף של אותה משמעות. בחג השבועות קראנו בתורה את הסיפור של מעמד הר סיני ועשרת הדברות. כאשר עם ישראל "רָאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְפָּיִדִים וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַקָּהָר עֲשָׂן", הם נבהלים ומבקשים ממשה רבינו "דַּבֵּר אֵתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹקִים פֶּן נָמוּת". משה מנסה להרגיע אותם באמרו "אֵל תִּירָאוּ כִּי לִבְעֹבוֹר נִסוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹקִים...". נימוק מפחיד לכאורה. רש"י מסביר את הנימוק "לגדל אתכם בעולם שיצא לכם שם באומות, שהוא בכבודו נגלה עליכם". ומהו הבסיס לפירוש של רש"י? המילה 'נס' משמעותה תורן, מוט גבוה עליו נישא הדגל. הקב"ה מרים איפוא את קרנם של ישראל אהוביו לעיני העמים.

על דרך פנימיות ניתן להגיע לכך מהשרש נ.ש.א, בידענו שכל ש' שמאלית מרמזת על אפשרות של החלפה באות ס'. גם האותיות א' ו-ה' נחשבות מתחלפות, ואז נקבל מ-נ.ש.א את הפעל נ.ס.ה (מלשון **נסיין**). ומה הקשר המשמעותי בין שני השרשים? על דרך הפנימיות רומז לנו כאן משה, שכאשר הקב"ה מעמיד אותנו ב**נסיין**, ברור כי מטרתו איננה להכשיל אותנו חלילה, שהרי אנו מאמינים שכל מה שעושה הקב"ה, לטובה הוא עושה. אלא, שרוצה הקב"ה לקדם אותנו, וקידום שאין לו כיסוי סביר והגיוני, גם בעינינו לא ייראה רציני. לכן, בנה הקב"ה את מנגנון ה**נסיין**. מי שיש לו הכלים והכישורים לעמוד ב**נסיין**, מועמד בו. וכמובן שניתנת לו הזכות לבחור בין החלופות השונות, כאשר יש בידו גם הכלים לבחון ולדעת מהי הנכונה והטובה שביניהן. עמידה ב**נסיין**, למרות הפיתוי לבחור בחלופה אחרת, היא זו שמ**נשאת** את האדם ומעלה אותו למדרגה רוחנית גבוהה יותר, מזו בה עמד קודם לניסיון. הקב"ה **מְנַסֶּה** בעצם את האדם כדי ל**נשא** אותו.

דבר חסידות

מי שיש לו אוהב נאמן אינו בודד. וזאת, גם כאשר מרחק של אלפי פרסאות מפסיק בין השנים. בפני אהבה אין מחיצות, ואהבה לא שייך ריחוק מקום

(ספר השיחות תרצ"ז, אדמו"ר הרי"צ)

שבת שלום ומבורך

10 / 11

אם ברצונך לקבל את הגיליון במייל או במסרון, אנא פנה אל hhananme@gmail.com או לטלפון 052-569-9691.